

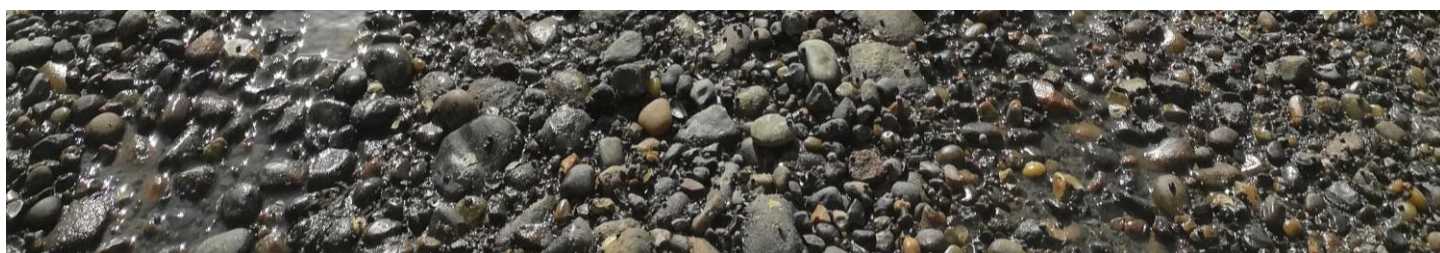

FORENINGEN NORDEN

Medlemsblad for lokalafdelingen

Nr. 76, december 2020 fredensborg.foreningen-norden.dk

Formandens klumme

Nordisk sundhedssamarbejde

I år har Danmark formandskabet i det nordiske regeringssamarbejde og det har givet Foreningen Norden i Danmark og den konstituerede formand Marion Pedersen gode muligheder for at påvirke samarbejdet.

Marion Pedersen har i landsforeningens beretning skrevet:

– Jeg synes ikke, at der er nogen grund til at hakke på det nordiske samarbejde i forbindelse med coronaen. Alle i hele verden er søgt i ly af nationalstaterne i forbindelse med krigen mod corona – med bedre eller mindre held! Men det betyder ikke, at vi skal blive i flyverskjul. Når vi nu forhåbentlig inden længe er kommet ud af coronaens svøb, må vi gerne tænke fremadrettet. Derfor var jeg også ude i sommer med en klar opfordring til, at vi nu får opbygget en nordisk sundhedsunion. Og det glæder mig, at de nordiske sundhedsministre har ladet sig inspirere. De første skridt er nu – ved et nordisk møde blandt sundhedsministrene – taget til, at vi skal samordne os bedre på sundhedsområdet i fremtiden. De nordiske sundhedsministre er under dansk ledelse (Danmark har formandskabet for det nordiske regeringssamarbejde i år) blevet enige om en fælles strategi med beskyttelsesmidler og er enige om, at der er behov for mere samarbejde om bl.a. forsyningssikkerhed og lægemidler.

– Fremtidens sundhedsvæsen vil blive mere og mere specialiseret, så lad os lave en strategi, hvor vi bedre kan opbygge de enkelte specialer endnu mere ved et tæt samarbejde.

**Udgivet af Foreningen Norden
Fredensborg lokalafdeling**
norden.fredensborg@gmail.com

cvr 32709745

Redaktion: Bestyrelsen

Ansvarshavende redaktør:

Lisa Juhler

Oplag: 125 eksemplarer

Forsidefoto: Tidevand, Vadehavet

Fotograf : Astrid Hagerup

Foreningen Nordens bestyrelse:

Lisa Juhler, Axel Møllers vej 4,

3490 Kvistgård ☎ 2251 0829

Dorte Demant, Baunebjergvej 214

3050 Humlebæk ☎ 2097 8126

Jan Hellen, Bygvænget 826

2980 Kokkedal ☎ 4016 5105

Ina Laursen, Baunebjergvej 15 C

3050 Humlebæk ☎ 4919 1274

Bjørn Sandberg, Hvedevænget 48,

2980 Kokkedal ☎ 6130 2980

Kontingent:

Personligt medlemsskab: 295 kr.

Husstandsmedlemsskab: 390 kr.

Pensionist: 195 kr.

Pensionistpar: 240kr.

Skolemedlemskab: 495 kr.

Biblioteksmedlemsskab: 395 kr.

**Marion Pedersen er konstitueret
landsformand efter Mogens Jensens
exit.**

**P.g.a. coronakrisen har det ikke været
muligt at afholde et vedtægtsmæssigt
valg.**

**Marion Pedersen er tidligere formand
for folketingets udenrigsudvalg og
folketingsmedlem for Venstre i 2005-
2011. I 2016 blev hun valgt til
næstformand i Foreningen Norden
efter Georg Møller.**

**Vi ønsker alle vore medlemmer en glædelig jul
og et godt nyår med en**

Jule-Quiz

Der er ikke så meget at grine af i denne tid.

Alt er så usikkert og vi har måttet aflyse arrangementer .

Vi håber på, at det er sikkert at afholde et nytårsarrangement i løbet af januar.

Men indtil da må vi lave nogle julelege.

Leg med og kom med dine svar på disse spørgsmål.

Der er fine præmier på spil.

**Send dine svar til mail lisajuhler@gmail.com eller på tlf. 22510829
senest den 20. december.**

Skriv f.eks. 1 A, 2 B, 3 C o.s.v. og angiv navn og telefonnummer.

1. Hvornår blev Foreningen Norden oprettet?	2. Hvornår var adventskransen motiv på
det danske julemærke?
A 1912	A 1920
B 1919	B 1940
C 1945	C 1946

3. Hvor gammel er den tidligere islandske præsident Vigdis Finnbogadóttir?
- A 75 år
B 80 år
C 90 år

4. Hvad hedder en nisse på svensk?	5. Hvornår fik Grønland hjemmestyre?
A Tomte	A 1953
B Troll	B 1979
C Gubben	C 2009

6. Hvad kalder nordmændene klejner?	7. Hvad hedder Færøernes lille alkefugl
udstyret med et farverigt næb?
A Fattigmann	A Sule
B Julekringle	B Tjaldur
C Kolli	C Lunde

8. Hvad er det officielle sprog på Ålandsøerne?.
- A Finsk
B Svensk
C Samisk

9. I Finland starter julen allerede lørdagen før 1. advent. Hvordan?
- A Man spiser julekringle
B Julenisse-march
C Pyntning af mini-juletræer

1,2 millioner

.... stære i grupper fra ca 100 til 120.000, et syn jeg aldrig glemmer

Vores medlem Astrid Hagerup, Humlebæk, har været på efterårstur med Ældresagen til Vadehavet

Mandag d 28 sept 2020 ved 18 tiden begyndte ca 1.2 millioner **stære** at ankomme til deres natlogi ved Vadehavet ud for Møgeltønder. Stærene kræver en hel bestemt mængde lys, eller rettere mangel på samme. Siddende på jorden - i 1`ste parket, måske 50 meter fra stærenes nedslagssted, - hørte man suset og vingeslag, når stærene landede med 65 km/t.

De "snakkede" livligt sammen, men da een lille rovfugl nærmede sig - tav de --helt stille -- allesammen. I det fjerne mod vest - en lille myggesværm ? - men nej -100 tusind stære på een gang nærmede sig. Andre kom østfra, nogle hen over hovedet på os. Pga vægten af så mange fugle lagde rør og siv sig helt ned.

Flere hundrede muse stille tilskuere, -næsten andagtsfulde.

Næste morgen, 40 minutter før solopgang, letter stærene igen, ud på arbejde at finde insekter og larver. Turen længere sydpå til vinterlogi kræver sit.

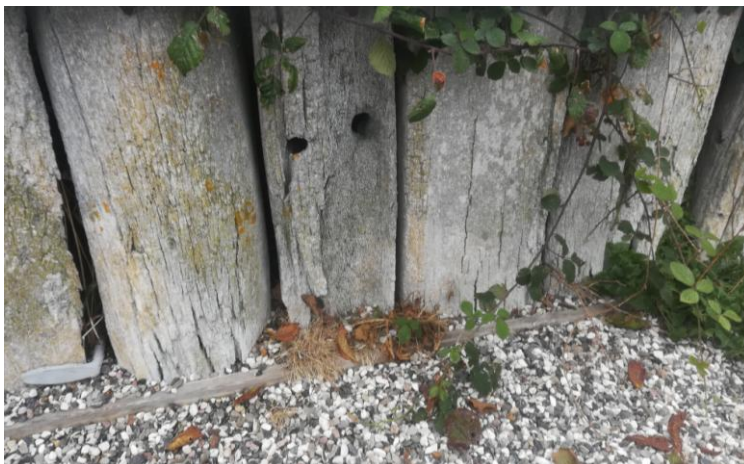
Kan ikke finde eet ord, der dækker denne uforglemmelige naturoplevelse. Nu må det være naturens tur til at kræve noget af os!

På **Mandø** opleves naturen på en hel anden måde, men ligeså stærkt. Det er helt specielt at bumpe med traktor over den "tørre" sandbund - grænsende til ekstremsport. Man ved, at hvis du ikke overholder naturens tider, så stiger vandet og du er ude af stand til at komme over før det igen passer tidevandet at trække sig tilbage. At køre med tidevandet i hælene er da næsten en gyser. Men SÅ smukt. Et spadestik ned i den våde sandbund vrir det med forskellige insekter, larver, snegle osv.. Heldigvis.

Sæl ø ved Fanø i morgendisen

Den truede Grønlandshval er på **Rømø** repræsenteret i et stakit bestående af stykker af hvalens kæber. Stakittet lignede mest af alt et plankehegn med brede planker, gråligt, lidt riflet og med enkelte "huller i tænderne". Ca 20 meter langt og 60 cm højt. Der må være gået nogle hvaler til !

Hvad der ikke har noget med natur at gøre, men i høj grad berører os i Norden, er museet "**Tirpitz**" en bunker fra Anden verdenskrig. Mærkeligt navn, men Tirpitz var et tysk slagskib, der blev sænket i Nordnorge ved Tromsø 1944. Forventeligt, var den gamle bunker bare dyster, mørk og med meter tykke betonmure. I det nybyggede, men i samme stil, museum var indflettet et rav museum. Operahuset i Sydney i rav, så stort som en barnevogn, ret imponerende !

Som kontrast til naturen, må nævnes et særsyn, idet man lige syd for Esbjerg fuldt legalt kunne køre tværs gennem en rundkørsel! - oven i købet asfalteret med rød asfalt. Det skyldes at **Vestas** med deres kæmpe konstruktioner ikke kan komme rundt i den ellers store rundkørsel. De store møller har et vingefang på 155 meter.

Et sidste farvel til medlemmer

Vi har mistet flere medlemmer i år. Vi har i de seneste medlemsblade sagt farvel til medlemmer – nu må vi desværre tage afsked med flere både gamle og nye medlemmer

Mindeord om Ernst Tursø

Af Peter Heiberg, Formand for Fredensborg-Humblebæk Lokalhistoriske Forening:

Med Ernst Tursøs bortgang i oktober har arbejdet for den nordiske sag og tanke mistet en af sine ivrige og utrættelige forkæmpere her i kommunen.

Tursø voksede op i Rødovre og tog eksamen fra Danmarks Biblioteksskole i 1955. Straks herefter blev han leder af Hadsund Folkebibliotek. Senere fulgte ansættelser i Aarhus og Roskilde med ansvaret for udviklingen og kontakten til de små deltidsdrevne biblioteker i sognekommunerne. Det var netop i de år, hvor grunden blev lagt til det biblioteksvæsen, vi kender i dag.

Ernst Tursø fotograferet i 2011 af Heidi Ølgaard

Med denne baggrund var han derfor i 1967 den oplagte kandidat til jobbet som leder af bibliotekerne i Asminderød-Grønholt, da bibliotekerne dér ændrede status.

Han kom de følgende næsten 30 år til at stå for udviklingen af et biblioteksvæsen, hvor man hele tiden var på forkant med udviklingen bl.a. med etableringen af to store biblioteksafdelinger i henholdsvis Fredensborg (1972) og Humlebæk (1978). Også teknologisk var man med Tursø som primusmotor med i front, da ny teknologi erstattede mange af de manuelle arbejdsprocesser.

Ernst Tursø var med fra starten i 1977, da de første skridt blev taget for at få etableret et formaliseret samarbejde med flere nordiske kommuner, og da der samme år blev nedsat en venskabskomite, var det naturligt, at han kom med der. Som nær kollega til Tursø i de år oplevede jeg hans begejstring og utrættelighed, når det drejede sig om at indtænke det nordiske aspekt i biblioteksarbejdet. Han sørgede blandt andet for, at jeg i nogle uger blev udvekslet med en svensk kollega fra Håbo - hvilket var meget givende. I bibliotekerne sørgede han for, at der var adgang til lokalaviser fra venskabsbyerne, en billedbank med dias, film og videooptagelser fra venskabsbyer. Materiale der fx kunne trækkes på i undervingen og bruges som planlægning af besøg. Samlingen af bøger på norsk og svensk blev styrket. I denne samling har jeg haft stor glæde af lære svenske Jan Fridegårds forfatterskab at kende.

Der blev i Ernst Tursøs aktive år trukket meget på hans mange ekspertiser og formidable formidlingsformåen - således også på det nordiske felt. I biblioteksfaglige kredse var han en meget benyttet foredragsholder, og han deltog i mange af de udvalg og grupper som i 1980-90'erne sikrede nytænkning og udvikling af dansk biblioteksvæsen.

I 2007 overgik Ernst Tursø til en stilling som lokalhistorisk konsulent i Fredensborg-Humblebæk Kommune. En stilling som lå lige til højrebenet, da han fra dag ét i kommunen var blevet indfanget af dens spændende historie, og meget snart efter ansættelsen fik han oprettet et lokalhistorisk arkiv for kommunen.

Efter pensioneringen fik lokalhistorien Tursøs fulde opmærksomhed. Det blev til en række bøger og artikler. Og ikke mindst foredrag og lokalradioudsendelser, hvor Tursø glimrede ved sin fortælleglæde og delte ud af sin enorme historiske viden om lokalsamfundet - og indsigt i nordiske forhold.

Mange i Humlebæk kendte præsten **Charlotte Ellermann**. Hun var et varmt, glad og aktivt menneske. Jeg havde selv et fint samarbejde med hende omkring forskellige arrangementer på Humlebæk Bibliotek. Hun var også meget aktiv omkring Byens Dag, som foreningen også deltog i. Vi kommer til at savne hende. / LJ

Mona Hansen, Humlebæk, var gift med Erling Hansen, som døde tidligere på året: Mona Hansen er født i 1947 og opvokset i Vordingborg. Hun mødte Erling, da han på en robåd langtur ville leje en båd i Vordingborg Roklub. Mona Hansen og hendes mand var medlem af Foreningen Norden i mange år og deltog i mange af vores arrangementer. Selv kender jeg hende også fra foreningens og Børnekomiteens familieture, som hun flittigt deltog i sammen med sine børnebørn - og fra Humlebæk Bibliotek. Her kom hun på biblioteksbesøg med børnene fra Sct. Georgsgårdens Børnegrave og Vuggestue, hvor hun var ansat i mange år. Mona efterlader sig to døtre, børnebørn og oldebørn. Vi kommer til at savne hendes varme og glade væsen. /LJ

VIÐDÍS FINNBOGADÓTTIR – verdens første folkevalgte kvindelige præsident fyldte 90 år den 15. april

I år er det desuden 40 år siden at hun blev verdens første folkevalgte kvindelige præsident. Det blev fejret med en udstilling på Nordatlantens Brygge fra den 13. juni til 18. oktober.

Den 29. juni 1980 vandt Vigdís Finnbogadóttir det islandske præsidentvalg. Dermed blev hun verdens første folkevalgte kvindelige præsident. Hun blev genvalgt uden modkandidater i 1984 og 1992 og fik over 90% af de afgivne stemmer ved valget i 1988.

I 1996 trak hun sig tilbage fra præsidentembedet og kastede sig i stedet over en lang række af de emner, der også optager hende, såsom historie, kultur, sprog, miljø, ligestilling og interkulturelt samarbejde.

Vigdís Finnbogadóttir var desuden en af hovedkræfterne bag åbningen af Nordatlantens Brygge. Hun var formand for Nordatlantens Brygges bestyrelse 2000-2004 og repræsentantskab 2004-2011, og hun blev derefter protektor for kulturhuset.

Man kan læse om Vigdis Finnbogadottirs lange virke på vigdis.is/da

Skoleforestillinger med nordiske film

I november afholdt vi flere forestillinger for elever på kommunens skoler i samarbejde med Humle Bio og Børnefilmklubben Humlebien.

For 3. og 4.klasser viser vi den svenske film Sune vs Sune og for 6. og 7. klasser visesi den norske ungdomsfilm Psychobitch.

Begge film omhandler børn og unges skoleliv med de venskaber og konflikter, der kan opstå.

Nordisk Råds Priser

Den 27. oktober uddelte Nordisk Råd sine priser 2020.

Der uddeles en litteraturpris, en børne- og ungdomslitteraturpris, en filmpris, en musikpris og en miljøpris.

Vinderne modtager statuetten Nordlys og 350.000 danske kroner.

I år gik litteraturprisen til den finlands-svenske forfatter Monika Fagerholm for romanen *Vem dödade Bambi?* Romanen handler om en gruppe velstillede unge, der begår en gruppevoldtægt i en velhavende forstad til Helsinki. Fagerholm fokuserer ikke på ofret, men på gerningsmændene og det, der udspiller sig før og efter voldtægten. Især forældregenerationens forsøg på at glatte ud bagefter.

Børne- og ungdomslitteraturprisen gik til den svenske forfatter Jens Mattsson og den finlandssvenske illustratør Jenny Lucander for deres billedbog *Vi är lajon!* Den handler om legens helende effekt, når det allerværste sker, at et lille barn får en dødelig sygdom.

Filmprisen går til manuskriptforfatter og instruktør Dan Johan Haugerud og producer Yngve Sæther for den norske film *Barn*. Filmen handler om en 13-årig drengs død i skolegården efter et sammenstød med en anden elev. Denne begivenhed skaber et væld af nye tanker og dilemmaer hos de voksne, som omgiver dem., og den sætter handlingen i gang.

Den finske komponist Sampo Haapamäki modtog musikprisen for *Konsert for kvartstonspiano och kammerorkester* og for arbejdet med udviklingen af et kvarttonepiano.

Jens-Kjeld Jensen fra Færøerne fik miljøprisen for sin indsats for at sætte fokus på mangfoldigheden i den færøske natur. Sammen med forskere fra hele verden har han kortlagt 350 nye arter på Færøerne. /LJ

Unge interesse i Norden

Som led i det danske formandskab for det nordiske regeringssamarbejde har Foreningen Norden modtaget en bevilling med fokus på unge.

Bevillingen anvendes dels til at øge unges opmærksomhed på Norden og dels til en forskningsrapport, som undersøger hvad den eksisterende forskning om unge i Norden egentlig siger om de unges engagement i almindelighed og unges forhold til nordisk samarbejde i særdeleshed. Begge dele af projektet om unge blev præsenteret på foreningens mini-konference på Gribskov Gymnasium den 23. oktober. Rapporten fortæller blandt andet – højst overraskende – at, nordiske unge er vældig engagerede og vidende, men ikke i foreninger og andre traditionelle sammenhænge. Rapporten taler om engageret passivitet.

Ungdomscamp i Ingå 2018

Rapporten ”Jonas Lieberkind: Nordiske unge – politisk fællesskab og engagement” ligger på Foreningen Nordens hjemmeside foreningen-norden.dk. /LJ